

TAKT TON STON.

 Taktons

Novi Sad – Petrovaradin, 26. - 29. oktobar 2022.
18. Međunarodno takmičenje tonских snimaka

Novi Sad – Petrovaradin, October 26 - 29, 2022.
18th International Contest of Sound Recordings

3

Дејан Тодоровић, Dirigent Acoustics

Тактонс је јединствена манифестација у региону и право је задовољство бити овде, дружити се с професионалцима.

Dirigent Acoustics је ексклузивни регио–нални дистрибутер неких од кључних компанија у области нашег рада и ове године је генерални спонзор Тактонса, што је и велика част, али и велика обавеза. Трудимо се да ту обавезу испоштујемо максимално зато што ћемо доћи поново, надам се још већи, јачи, бољи и паметнији и са још нове опреме. Имали смо још неких планова и за ову годину, но то ћемо ипак представити на следећем Тактонсу. Нека то буде изненађење, можда ће бити нешто и из „домаће кухиње“.

Концертна дворана у Музичкој школи „Исидор Бајић“ у Новом Саду, где је синоћ одржан концерт у склопу Тактонса, има 420 места, две галерије, партер, бина је 15x15 метара с акустичном шкољком која се отвара и затвара, прилагођена је и музичким и балетским догађајима. Како сам ја аутор акустике те концертне дворане, било ми је заиста драго да чујем како су Новосађани веома задовољни и срећни што је имају, скоро као што су били поносни на Студио М, а надам се да ће једног дана бити бар толико поносни и на ову нову дворану. То је једна од мојих беба и сад мени најдража. Пријатељи из Новог Сада сматрају нас већ полуновосађанима јер ми у Новом Саду имамо много пројеката, као што је ова прелепа зграда РТВ-а, где смо од почетка учествовали и у акустици и у звучној изолацији и аудио-системима. Почело је као пословни пројекат, а сад смо већ пријатељи с колегама из Тактонса, из радија и из телевизије. На Тактонсу је заиста лепо што се из године у годину круг професионалаца шири, а ми имамо могућност да тон-мајсторима пружимо увид у опрему и низ алата за акустичко пројектовање и продукцију.

Јулијана Милутиновић

Dejan Todorović, Dirigent Acoustics

Taktons is a unique event in the region, and it is a real pleasure to be here, to socialize with professionals. Dirigent Acoustics is the exclusive regional distributor of some of the key companies in the field of our work and this year, it is the general sponsor of Taktons, which is both a great honor and a great obligation. We are trying to fulfill that obligation as much as possible because we will come again, hopefully, even bigger, stronger, better and smarter and with even more new equipment. We had some other plans for this year as well, but we will present them at the next Taktons. Let that be a surprise, maybe there will also be something from an “in-house kitchen”, so to speak. The concert hall at the “Isidor Bajić” Music School in Novi Sad, where the Taktons concert was held last night, has 420 seats, two galleries, a ground floor, a stage with a surface of 15x15 meters with an acoustical shell that opens and closes, it is suitable for both music and ballet events. As I am the author of the acoustics of that concert hall, I was really glad to hear that the people of Novi Sad are very satisfied and happy to have it, almost as proud as they were of Studio M, and I hope that one day they will be at least as proud of this new hall. It is one of my babies and now my favorite one. Friends from Novi Sad already consider us half-residents of that city because we have many projects in Novi Sad, such as this beautiful RTV building, where we worked on acoustics, sound insulation, and audio systems from the beginning. It started as a business project, and now we are friends with our colleagues from Taktons, from radio and television. At Taktons, it's really nice that, year after year, the circle of professionals expands, and we have the opportunity to provide sound engineers with an insight into equipment and a range of tools for acoustic design and production.

НАУЧНОСТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

Више од 50 аутора радова резултате својих истраживања представило је на научностручној конференцији, која се сад већ традиционално одржава на Тактонсу и коју заједно организују РТВ, АЕС и Факултет техничких наука у Новом Саду. Учесници конференције били су истраживачи, али и наставници који предмете из области акустике и аудио-технике предају на универзитетима у Београду, Нишу, Бањалуци и Новом Саду. На научностручној конференцији били су и студенти прве и друге генерације, толико их је досад уписано, мастер студија вибро-акустичког инжењерства на ФТН-у. Представљен је програм по којем они студирају, али и стратешка мапа буке у Новом Саду. Тема једног од радова био је управо – проблем загађености буком. Указано је на то да је према подацима Светске здравствене организације бука други загађивач средине, одмах после загађености ваздуха. Истраживања у тој области почела су 1960. године, а почетком 21. века проблем је постао актуелнији, тако да је све више истраживача и радова који се баве тим проблемом. Проф. др Владо Делић, редовни професор на ФТН-у, најавио је да ће бити објављен зборник радова са Шесте научностручне конференције 18. Тактонса.

Мирјана Дамјановић Вучковић

SCIENTIFIC-PROFESSIONAL CONFERENCE

More than 50 authors presented the results of their research at the scientific-professional conference, which is now traditionally held at Taktons and which is jointly organized by RTV, AES and the Faculty of Technical Sciences (FTN) in Novi Sad. The participants of the conference were researchers, but also teachers who teach subjects in the field of acoustics and audio-technics at the universities in Belgrade, Niš, Banja Luka and Novi Sad. At the scientific-professional conference there were also students of master studies in vibro-acoustic engineering at FTN from the first and second generation, that is how many of them have been enrolled so far. The program according to which they study was presented, as well as a strategic map of noise in Novi Sad. The topic of one of the papers was precisely the problem of noise pollution. It was pointed out that according to data from the World Health Organization, noise is the second pollutant of the environment, right after air pollution. Research in that area began in 1960, and at the beginning of the 21st century, the problem became more topical, so there are more and more researchers and works that deal with that problem. Prof. Vlado Delić, PhD, full professor at FTN, announced that a collection of papers from the Sixth Scientific-Professional Conference of the 18th Taktons will be published.

Мартин Жвелц

ДОБАР ТОН-МАЈСТОР МОРА СТАЛНО ДА УЧИ

Свим учесницима Тактонса добро је познато име Мартин Жвелц. Ни ове године, како каже тај стални члан жирија из Словеније, на Тактонсу нема лоших снимака.

Мислим да се напредује кад је у питању квалитет. Појединим снимцима фали мало на једном сегменту, док други имају проблем с неким другим елементом. Такође, квалитет је виши сад него у прошлости јер смо пре 20 година били на почетку дигиталног доба и било је доста потешкоћа. Међутим, сматрам да из резултата који су били у прошлости можемо

градити будућност. Ако упоредимо дигитални и аналогни свет, приметимо како дигитални свет омогућује да се многе појединости уреде – објашњава Жвелц и додаје да је најзначајнија компонента доброг снимка из угла публике уживање у том снимку. Ништа не сме непожељно да се издваја из целине. Међутим, за Жвелца слушање снимка укључује и друге појединости.

Обраћам пажњу на бас-гитару у односу на друге инструменте. Такође, битно је и да ли је просторија добра, рецимо за бубњеве. Понекад приметим да звук шушти, јер се чује превише ш или ћ. Стога бих хтео да чујем звук као из реалности, као разговор који се одвија уживо – наводи Жвелц и додаје да то није тако једноставно добити. Он напомиње да млади људи који желе бити тон-мајстори треба да знају како је за то занимање потребно имати добар слух и развијену љубав према музици. Такође, потребно је образовање и информисање о технологији, као и познавање нових програма.

Тон-мајстор треба да буде истрајан и да увек истражује нешто ново на том подручју. Такође, никад не треба рећи „мени је ово доста“ јер никад немамо довољно знања пошто ништа није сто одсто. У музици и снимању увек је могућа нека нова промена – закључује Жвелц.

Јелена Илић

A GOOD SOUND ENGINEER MUST CONSTANTLY LEARN

The name Martin Žvelc is well known to all Taktons participants. This year as well, according to that permanent member of the jury from Slovenia, there are no bad recordings at Taktons.

I think progress is being made when it comes to quality. Some recordings are lacking in one segment, while OTHERS have a problem with some other element. Also, the quality is higher now than in the past, because 20 years ago we were at the beginning of the digital age and there were a lot of difficulties. However, I believe that based on the results of the past, we can build the future. If we compare the digital and the analog world, we will notice how the digital world enables many details to be edited –Žvelc explains and adds that the most important component of a good recording, from the audience's perspective, is if they enjoy the recording. Nothing should undesirably stand out from the whole. However, for Žvelc, listening to the recordings includes other details as well.

I pay more attention to the bass guitar compared to other instruments. Also, it is important whether the space is good, let's say for drums, for example. Sometimes I notice the sound of rustling because too many "š" or "ć" sounds can be heard. Therefore, I would like to hear the sound as if it came from reality, like a conversation happening live –Žvelc states and adds that is not so easy to achieve. He notes that young people who want to be sound engineers should know that for that profession it is necessary to have a good ear and a developed love for music. Also, education and informing oneself about technology are needed, as well as learning about new programs.

A sound engineer should be persistent and always research something new in that area. Also, one should never say "this is enough for me" because we never have enough knowledge since nothing is one hundred percent. In music and recording, a new change is always possible –Žvelc concludes.

Денеш Редли

ОВО МИ ЈЕ ДЕВЕТИ ТАКТОНС

На Тактонс сам почео да долазим 2003. године и тад сам био радник мађарског јавног медијског сервиса, Мађарског радија. Господин Арпад Основић ме је позвао да се придружим жирију и био сам одушевљен и срећан што ћу бити део тога. Потом смо постали пријатељи, и то пријатељство још траје, тако да ће ове године бити мој девети Тактонс, и не рачунајући претходни, учествовао сам у свим другим издањима овог фестивала. Омиљени посао на Тактонсу ми је слушање музике и посао жирија, али, наравно, волим све догађаје у вези с

фестивалом. Тактонс је један од мојих омиљених догађаја у Европи. Заиста је занимљиво јер овде имам толико пријатеља, из Румуније, Словачке, али и Србије, посебно с Радио-телевизије Војводине, а највећа ствар овде јесте то што тон-мајстори могу да уче једни од других. А ту је и нешто што се дешава само овде на Тактонсу. Инжењери звука оцењују једни другима радове и свако свакоме може рећи шта мисли о њиховом снимку, што је веома корисно за будућност свих нас. Кад год слушам своју музику или дела, то ми звучи добро јер сам давао све од себе. Али другачије је кад мишљење долази од других. Њихов утисак о мом раду заправо је ново мишљење. Могу чути њихово мишљење и научити нешто ново о свом послу. Зато волим да дођем овамо.

Јулијана Милутиновић

RédlyDénes

THIS IS MY 9thTAKTONS

I started coming toTaktons in 2003, andback then, I was an employee of the Hungarian Public Service Media, the Hungarian Radio.Mr. Arpad Osnovićinvited me to join the jury, and I was delighted and happy to be part of it. Then we became friends, and that friendship still lasts, so this year marks my 9thTaktons, and except for the previousone, I was involved in every other edition of this festival. My favorite tasks atTaktonsare listening to music and judging, but of course, I love all the events of the festival. Taktons is one of my favorite events in Europe. It's really interesting, since I have so many friends here, from Romania, Slovakia, and Serbia as well, especially from Radio-Television of Vojvodina, and the greatest thing here is that sound engineers can learn from eachother. And then, there is something that is happening only here at Taktons. Sound engineers are evaluating eachother's works, and they can all tell each other what they think of their recordings, which is very useful for our future. Whenever I listen to my music or work, it sounds good to me, because I did my best. But it is different when you hear the opinions of others. Their impression of my work is in fact a new opinion. I can hear their opinion and learn something new about my work. That's why I love being here.

Татјана Витомир – РТВ БХ

Ја се на Тактонс враћам. Више се и не сећам колико година је прошло од мог првог Тактонса. Увек сам одушевљена када дођем и због добре организације овог фестивала. Све штима и сви су насмејани и вољни да помогну, а знамо да иза организације фестивала и такмичења стоји много рада. Сви ми који долазимо као такмичари желимо да знамо шта се ради у региону, чиме се људи баве, шта је ново у нашој струци. Иако можда на нивоу технике ми не можемо да се меримо с многим европским или светским кућама због ограничених средстава, ипак ми овде имамо људе који су много вреднији од технике. Људи су они који чине велике ствари,

и није важно на којој врсти технологије или на ком софтверу, а пријатељства и контакти који остану након Тактонса заиста су злата вредни.

Јулијана Милутиновић

Tatjana Vitomir –RTV B&H

I keep coming back to Taktons. I don't even remember how many years have passed since my first Taktons. I am always delighted when I come, also because of the good organization of this festival. Everything is working fine, and everyone is smiling and willing to help, and we know that there is a lot of work behind the organization of festivals and competitions. All of us who come as contestants want to know what is being done in the region, what people are doing, and what is new in our profession. Even though, when it comes to technology, we may not be able to compete with many European or international services due to limited resources, we still have people here who are much more valuable than technology. People are the ones that make great things happen, and it does not matter what kind of technology or software they use, and the friendships and contacts that remain after Taktons are truly worth a fortune.

МЛАДЕ НАДЕ ТАКТОНСА

Први долазак на Тактонс се памти, кажу тон-мајстори и дизајнери звука који се на Тактонс враћају као такмичари, чланови жирија или предавачи. Тако ће овај, 18. Тактонс као свој први памтити Александер Сивч и Јакуб Хорњак. Њих двојица су међу најмлађим учесницима овогодишњег Тактонса.

Александер Сивч је тон-мајстор и дизајнер звука Радио-телевизије Војводине.

„На Тактонсу сам први пут. Прва радио-драма на којој сам радио звук и монтирање, заједно с колегом Златојем Чоловићем, у такмичарском је делу. Учешће на Тактонсу значајно ми је из неколико разлога. Овде сам јер је Тактонс прилика да упознам колеге из других земаља, да чујем како

Александер Сивч

Jakub Hornjak

они раде, на који начин реализују различите пројекте, али и с каквим се проблемима суочавају. Такође, много ми значи то што имам прилику да учим. Као једно од најважнијих предавања које је организовано на Тактонсу издвојио бих оно које је одржао тон-мајстор из Мађарске Денеш Редли. На том предавању чули смо различите снимке и указао нам је на то који су најзначајнији параметри, како да их препознамо кад слушамо било који снимак. То је важно кад смо у жирију на такмичењу, али и после у раду. Управо та едукација ми је помогла да научим другачије да посматрам звук, као и на које карактеристике звука треба да обратим пажњу. Наравно, важно ми је

што је мој рад у такмичарском делу програма и што ће га оцењивати колеге. Верујем да ћу на крају такмичења од њих чути не само оцене него пре свега и размишљања о мом раду. То искуство је важно како бих унапредио рад и правио још квалитетније снимке, али и како бих квалитетније монтирао пројекте на којима ћу тек радити.“

Јакуб Хорњак је дизајнер звука Радио-телевизије Словачке.

„Звуком се бавим од шеснаесте године. Почео сам као техничар и полако напредовао до дизајнера звука. Тренутно сам запослен у РТВС у драмском департману. То је оно што ме интересује, што желим да радим и у чему желим да се усавршавам. Мој рад је у категорији документарних репортажа и први пут сам на једном оваквом такмичењу. Јако сам желео да дођем, не ради бодова или победе, већ ради размене искустава. Хоћу да чујем шта и како раде колеге из света, у овом случају с Балкана и из источне Европе. Наравно ту су и едукације које можемо да слушамо и које нам помажу да се усавршавамо. На пример, у једној едукацији, такозваној инструктажи за чланове жирија – пуштали су нам неколико радио-драма. За све бих рекао да су добре и квалитетне. Међутим, онда су они на свакој од њих показали зашто је нека боља, а зашто је нека лошија. Тако сам и научио које ствари треба да опазим. То ће ми свакако добро доћи у будућности јер сада тачно знам који параметри чине један звук добрим. И наравно, инспирација. Слушајући све радове овде на Тактонсу – већ сад имам идеју како да поједине пројекте, драме које радим, обогатим.“

Александра Бучко

TAKTONS RISING STARS

The first visit to Taktons is memorable – according to sound engineers and sound designers who are coming back to Taktons as competitors, jury members, or lecturers. That is how Aleksander Sivč and Jakub Horňák will remember this 18th Taktons, since it is their first visit. The two are among the youngest participants of this year's Taktons.

Aleksander Sivč is a sound engineer and sound designer of Radio-Television of Vojvodina.

“It's my first time at Taktons. The first radio drama for which I did the sound and editing, together with my colleague Zlatoje Čolović, is competing this year. Participation at Taktons means a lot to me, for several reasons. I am here because Taktons is an opportunity to meet colleagues from other countries, to hear how they work, how they implement different projects, and also the problems they

face. Also, it means a lot to me that I have the opportunity to learn. As one of the most important lectures organized at Taktons, I would single out the one given by the sound engineer from Hungary, DénesRédly. At that lecture, we heard different recordings, and he pointed out to us what the most important parameters are and how to recognize them when listening to a recording. This is important when we are judging, but also afterward, in our work. It was exactly this training that helped me learn to look at sound differently, as well as what characteristics of sound I should pay attention to. Of course, it is important to me that my work is competing and that it will be evaluated by colleagues. I believe that at the end of the competition, I will hear not only their evaluation but above all, thoughts about my work. That experience is important because I can improve my work and make even better recordings, and also, edit my future projects better.”

Jakub Horňák is the sound engineer of Radio-Television of Slovakia.

“I have been working with sound since I was sixteen. I started as a technician and slowly worked my way up and became a sound designer. I am currently employed at RTVS in the drama department. That’s what I’m interested in, what I want to do, and what I want to improve in. My work is in the category of documentary reportage, and it is the first time I am participating in a competition like this. I really wanted to come, not because of points or to win, but to exchange experiences. I want to hear what my colleagues from around the world are doing and how they are doing it, namely from the Balkans and Eastern Europe. Of course, there are also lectures we can listen to, that help us improve. For example, in one of the lectures, the so-called briefing for jury members, they played several radio dramas for us. I thought that they were all good and of high quality. However, they then showed us one of them why some are better and why some are worse. That is how I learned to notice certain things. This will definitely come in handy in the future because now I know exactly what parameters make a sound good. And, of course, inspiration. Listening to all the works here at Taktons— I already have an idea on how to enrich certain projects and dramas I am working on.”